

Autonomie pacienta (informovaný souhlas, odmítnutí péče)

Autonomie pacienta

- Základní principy:
 - **Respekt k autonomii člověka** (X paternalismus)
 - Právo na duševní a tělesnou integritu
 - Ochrana dobré víry
- **Základní principy zpravidla nadřazeny ochraně zdraví**
- Zásadní je vůle nemocného
- Výjimky: bezpečnost veřejnosti, předcházení trestné činnosti, ochrana veřejného zdraví

Autonomie pacienta

- plně svéprávný pacient**
- pacient omezený ve svéprávnosti
- nezletilý pacient
- pacient jednající v duševní poruše

Plná svéprávnost

- zletilostí (18 let)
- uzavřením manželství před nabytím zletilosti
- přiznáním svéprávnosti
 - věk 16 let a
 - schopnost se živit a obstarat si své záležitosti a
 - souhlas zákonného zástupce/nezletilého
nebo
 - z vážných důvodů v zájmu nezletilého

Omezení svéprávnosti

- jen v zájmu člověka, jehož se to týká*
- v úvahu vzaty rozsah i stupeň neschopnosti postarat se o vlastní záležitosti*
- nepostačí méně omezující opatření*
- jen soud*
- zjistí názor člověka, o jehož svéprávnosti rozhoduje*
- v rozsahu, v jakém člověk není pro duševní poruchu, která není jen přechodná, schopen právně jednat*
- vymezí rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezil*

Zásah do integrity člověka

- nikdo nesmí zasáhnout do integrity jiného člověka bez jeho souhlasu
 - souhlasu uděleného s vědomím o povaze zásahu a o jeho možných následcích;
 - souhlasí-li někdo, aby mu byla způsobena závažná újma, nepřihlíží se k tomu (např. eutanazie)

Rozlišovat

Informovaný souhlas

svobodný, je-li dán bez jakéhokoliv nátlaku,

informovaný, je-li pacientovi před vyslovením souhlasu podána informace o zdravotním stavu;

forma

Informace o zdravotním stavu

Informace o zdravotním stavu je pacientovi sdělena při přijetí do péče

dále vždy, je-li to s ohledem na poskytované zdravotní služby nebo zdravotní stav pacienta účelné.

Pacient se může vzdát

Informace o zdravotním stavu

Forma

- Srozumitelným způsobem
- V dostatečném rozsahu
- O navrženém individuálním léčebném postupu
- Změnách v individuálním léčebném postupu
- Klást doplňující otázky, srozumitelné odpovědi

Rozsah

- Příčina a původu nemoci, stadium, předpoklad vývoje
- Účel, povaha, předpokládaný přínos, možné důsledky, rizika navrhovaných ZS a jednotlivých výkonů
- Jiné možnosti ZS, jejich vhodnost, přínos, rizika
- Další potřebná léčba
- Omezení, doporučení ve způsobu života

Informace o zdravotním stavu

□ Právo vzdát se podání informace

- popřípadě může určit, které osobě má být podána
- Záznam je součástí zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi;
- záznam podepíše pacient a zdravotnický pracovník;
- k vzdání se podání informace o zdravotním stavu se nepřihlíží, jde-li o informaci, že pacient trpí infekční nemocí nebo jinou nemocí, v souvislosti s níž může ohrozit zdraví nebo **život jiných osob**.

□ Právo určit osoby

- kterým se mají podat informace nebo
- vyslovit zákaz o podávání informací o zdravotním stavu podle § 33.

Informace o zdravotním stavu

□ Zadržetí informace

- Informace o nepříznivé diagnóze nebo prognóze zdravotního stavu pacienta může být v nezbytně nutném rozsahu a po dobu nezbytně nutnou zadržena, lze-li důvodně předpokládat, že by její podání mohlo pacientovi způsobit závažnou újmu na zdraví.
- nelze pokud:
 - jediným způsobem, jak pacientovi umožnit podniknout preventivní opatření
 - zdravotní stav pacienta představuje riziko pro jeho okolí,
 - pacient žádá **výslovně o přesnou a pravdivou informaci**, aby si mohl zajistit osobní záležitosti.
- v nezbytném rozsahu zadržet informaci **o zdravotním stavu nezletilého pacienta** jeho zákonnému zástupci, pěstounovi nebo jiné pečující osobě v případě podezření, že se tato **osoba podílí na zneužívání nebo týrání nebo ohrožování zdravého vývoje tohoto nezletilého pacienta**, lze-li předpokládat, že poskytnutím této informace by mohlo dojít k ohrožení pacienta. Obdobně se postupuje, jde-li o pacienta s **omezenou svéprávností**.

Informovaný souhlas

- Svobodný** = bez nátlaku, ani pod stresem
- Srozumitelný** = takovou formou, že je jasné, k čemu dává pacient souhlas a za jakých podmínek
- Kvalifikovaný** = informaci podává způsobilá osoba (lékař s atestací)
- Informovaný** = příčina a původ nemoci; účel povaha, přínos, důsledky a rizika výkonu; jiné možnosti; navazující léčba; omezení a doporučení ve způsobu života

- Nejen formálně, ale i materiálně (fakticky)

Informovaný souhlas

- Konkludentní, ústní (záznam do karty), písemný (založení do dokumentace)
- Formu volí lékař podle vhodnosti
- Povinná písemná forma – např. transplantace, lékařský pokus na člověku, interrupce, asistované reprodukce, sterilizace atd.
- Souhlas s hospitalizací vždy písemně

- Souhlas musí být vždy!**
- Poskytnutí péče bez souhlasu – pokuta do 500.000,- Kč

Informovaný souhlas

- Zástupný souhlas** – pacient sám nemůže a nejde o situaci, kdy se souhlas nevyžaduje
- Děti** – podle své rozumové a volní vyspělosti; velmi individuální; jinak zákonný zástupce
 - Nezletilému může být péče poskytnuta jen se souhlasem zákonného zástupce
 - zjišťuje se názor nezletilého
 - souhlas jednoho/obou zákonných zástupců
 - Pokud je rozpor mezi názorem nezletilého a zástupce podává se (jinak návrh soudu na ust. opatrovníka).
 - zdravotní služby, které lze poskytovat bez souhlasu a jsou nezbytné k záchraně života nebo zdraví pacienta a odpírají-li rodiče nebo jeden z nich nebo jiný zákonný zástupce souhlas, rozhodne o poskytnutí zdravotních služeb ošetřující lékař
- Osoby omezené ve svéprávnosti** – záleží v čem byli omezeni (např. pouze finance) X opatrovník

Nemožnost poskytnutí souhlasu pacientem

osoby určené pacientem

manžel nebo registrovaný partner

rodiče

jiné osoby blízké způsobilé k právním úkonům, pokud je známa

Osoba blízká

- ***Příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní.***
- ***Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.***

Nemožnost poskytnutí souhlasu pacientem

- zdravotnický pracovník zaznamená do ZD nepochybný projev vůle pacienta
- způsob projevu vůle pacienta
- zdravotní důvody bránící pacientovi
- záznam podepíše zdravotnický pracovník a svědek

Nesouhlas s poskytnutím péče

Revers

Odvolání
souhlasu

Dříve
vyslovené
přání

Odmítnutí poskytnutí zdravotních služeb

Revers

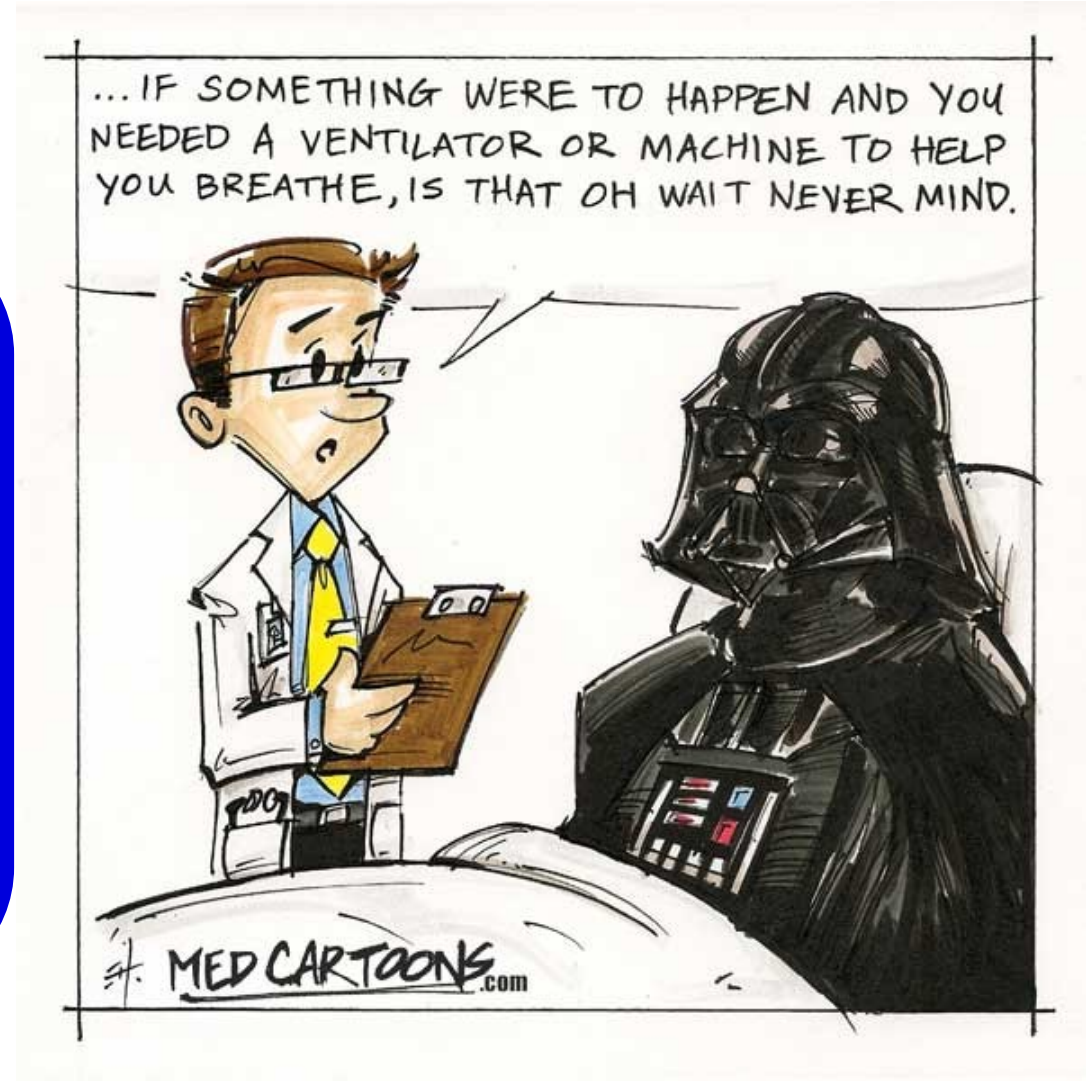
- pacientovi, kterému byla podána informace / podání informace se vzdal a odmítá vyslovit souhlas
- je opakovaně podána informace o jeho zdravotním stavu v rozsahu a způsobem, ze kterého je zřejmé, že neposkytnutí zdravotních služeb může vážně poškodit jeho zdraví nebo ohrozit život
- jestliže pacient i nadále odmítá vyslovit souhlas, učiní o tom písemné prohlášení (revers)

Odvolání souhlasu

- Pacient může svůj souhlas s poskytnutím zdravotních služeb odvolat.
- Odvolání souhlasu není účinné, pokud již bylo započato provádění zdravotního výkonu, jehož přerušlení může způsobit vážné poškození zdraví nebo ohrožení života pacienta.
- Písemný souhlas, písemné odvolání souhlasu, popřípadě záznam o odvolání tohoto souhlasu je součástí zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi;
- podepíše je pacient a zdravotnický pracovník.
- Odmítá-li pacient záznam podepsat, zdravotnický pracovník tuto skutečnost do záznamu doplní; podepíše zdravotnický pracovník a svědek.

Dříve vyslovené přání

Pacient může pro případ, kdy by se dostal do takového zdravotního stavu, ve kterém nebude schopen vyslovit souhlas nebo nesouhlas s poskytnutím zdravotních služeb a způsobem jejich poskytnutí, tento souhlas nebo nesouhlas předem vyslovit

Dříve vyslovené přání

Věcné podmínky platnosti

- Je k dispozici** poskytovateli zdravotních služeb
- V době poskytování zdravotních služeb nastala **předvídatelná situace**, k níž se dříve vyslovené přání vztahuje
- Pacient je v takovém zdravotním stavu, kdy **není schopen vyslovit nový** souhlas nebo nesouhlas
- Dříve vyslovené přání bylo učiněno na základě **písemného poučení** ošetřujícím lékařem pacienta o důsledcích tohoto rozhodnutí

Dříve vyslovené přání

Formální podmínky platnosti

- Písemná forma
- Úředně ověřený podpis pacienta
- Součástí dříve vysloveného přání je písemné poučení

nebo

- Dříve vyslovené přání při přijetí do péče / v průběhu hospitalizace
- Pro ZS zajišťované tímto poskytovatelem
- Zaznamená se do ZD
- Podpis pacient, zdravotnický pracovník a svědek

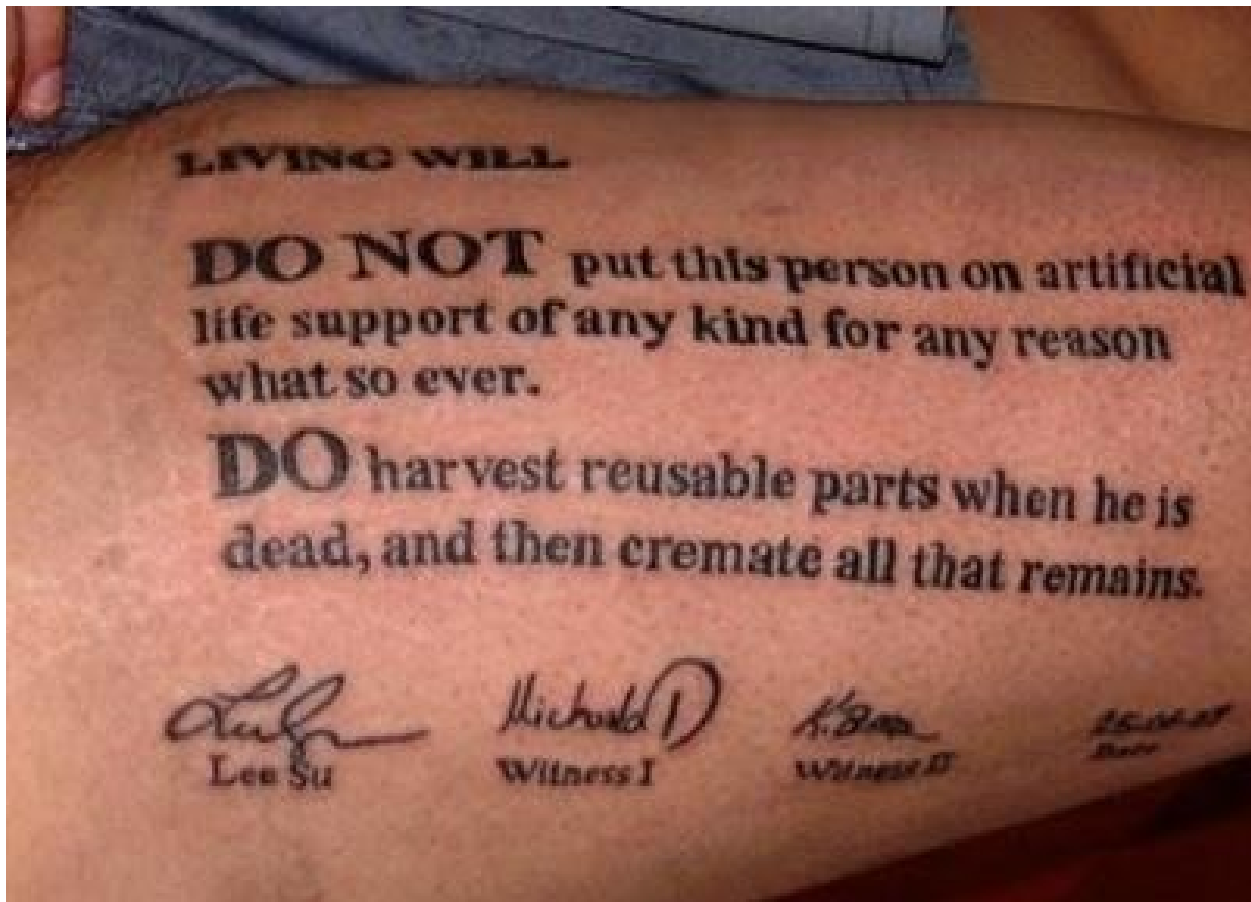
Dříve vyslovené přání

Není povinnost je respektovat

- Od doby jeho vyslovení došlo v poskytování ZS, k takovému vývoji, že lze důvodně předpokládat, že by pacient vyslovil souhlas s poskytnutím
- Nabádá k postupům, jejichž výsledkem je aktivní způsobení smrti
- Pokud by jeho splnění mohlo ohrozit jiné osoby
- Byly započaty zdravotní výkony, jejichž přerušeni by vedlo k aktivnímu způsobení smrti

Dříve vyslovené přání

- Dříve platnost je 5 let – zrušeno nálezem ÚS
- Nelze vyslovit u nezletilých a pacientů omezených ve svéprávnosti

[Dossey & Jones, PLLC](#)

**MUNI
MED**

Soukromí

**Povinná mlčenlivost zdravotnických
pracovníků**

Požadavek etiky

Součástí Hippokratovy přísahy

Cokoliv, co uvidím nebo uslyším, zahrnující životy lidí, při péči o nemocné nebo jejich soukromém životě, co by mělo být utajeno, pomlčím o tom a zachovám to jako tajemství.

Význam informací a soukromí dnes

Naše společnost jako společnost informací, stále více lidí má jako práci zpracování informací

Leckteré informace se dotýkají osobní sféry jednotlivců

Soukromí se stává jedním z nejvíce diskutovaných aspektů lidského života

Trvalé otázky a nové výzvy

- Ochrana soukromí je potřeba pro zachování důvěry mezi zdravotníky a pacientem.
- Současnost přináší nové problémy:
 - (1) usnadnění – ve srovnání s minulostí - šíření a zpracování informací prostřednictvím elektronických nástrojů
 - (2) snazší sběr dat v podobě nových diagnostických metod

SOUKROMÍ JE LIDSKÉ PRÁVO

Důraz na soukromí je projev individualizace v národních – tj. pro nás v českém – evropských a světových kodexech základních práv (čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 LZPS, čl. 10 ÚLPB)

Ochrana soukromí je součástí akcentované **autonomie pacienta** v moderní bioetice.

Právo pacienta zaručené ústavním pořádkem

Listina základních práv a svobod

- Článek 10
 - Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.
 - Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.
 - Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.

Zvláštní citlivost informací o zdraví

- Mnohé informace o zdravotním stavu jsou citlivé (pohlavní život, duševní stav, závislosti na alkoholu a drogách, profesní a kariérní perspektivy).
- Některé jiné jsou obecně citlivé méně, zvláště nelze-li je snadno utajit.
- Mohou být ale citlivé pro konkrétní pacienty (třeba s ohledem na zaměstnání, rodinu, náboženství a podobně).

Ochrana soukromí VS Mlčenlivost

Soukromí

- Ochrana před zjišťováním a shromažďováním osobních údajů
- Ochrana před neoprávněným přístupem k informacím
- Ochrana před pořizováním fotografií, nahrávek a záznamů

Mlčenlivost

- Ochrana před šířením informací, k nimž zdravotník získal přístup
- I v případě, že tyto informace získal legálně

Soukromí

Právo nebýt součástí veřejnosti

- Právo na „osobní oblast“
- Právo zadržovat informace o sobě
- Právo rozhodnout zda a jakým způsobem mají být skutečnosti jeho osobního soukromí zpřístupněny jiným (Pavlík),
- Spojené státy: Right to be let alone

Právo na soukromí se vztahuje na každou fyzickou osobu, bez ohledu na věk či svéprávnost

Zákonné zakotvení povinné mlčenlivosti

Zákon o zdravotních službách

Občanský zákoník

Zákon o zpracování osobních
údajů/GDPR

Obecná ustanovení vztahující se k ochraně soukromí (OZ)

Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.

Ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

Člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

Po smrti člověka se může ochrany jeho osobnosti domáhat kterákoli z osob jemu blízkých.

Podoba a soukromí

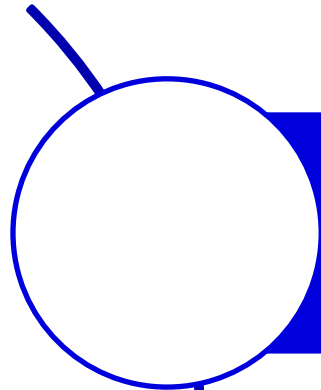
Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu

- zákonný důvod
- svolení

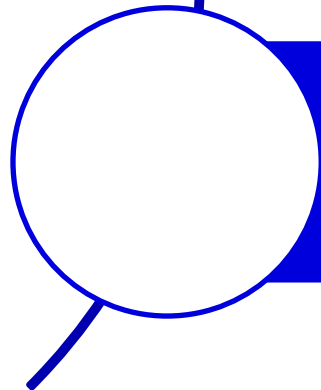
Bez svolení nelze:

- narušit soukromé prostory člověka
- sledovat jeho soukromý život
- pořizovat zvukový nebo obrazový záznam
- využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou
- takové záznamy o jeho soukromém životě šířit

Ochrana podoby člověka

Zachytit jakýmkoli způsobem podobu člověka tak, aby podle zobrazení bylo možné určit jeho totožnost, je možné jen s jeho svolením

Rozšiřovat podobu člověka je možné jen s jeho svolením.

Zákon o zdravotních službách

- Poskytovatel je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb
- Pacient má právo na úctu, důstojné zacházení, na ohleduplnost a respektování soukromí při poskytování zdravotních služeb

Pro koho platí povinná mlčenlivost

- Pro zdravotnické pracovníky a jiné odborné pracovníky, a to v souvislosti s výkonem jejich povolání a to i ti, kteří již nevykonávají své povolání, a informace získali v souvislosti s bývalým výkonem povolání zdravotnického pracovníka
- Pro **osoby získávající způsobilost k výkonu povolání** zdravotnického pracovníka nebo jiného odborného pracovníka (aka studenti)

Za porušení povinné mlčenlivosti se nepovažuje

Se souhlasem
pacienta

Poskytování
návazných služeb

Ochrana vlastních
práv

Sdělování údajů pro
potřeby trestního
řízení

Plnění povinnosti
překazit nebo
oznámit spáchání
trestného činu

Další zákonné
důvody např.
Ochrana veřejného
zdraví, Revizní lékař

Souhlas pacienta

Plně svéprávný pacient zásadně rozhoduje o sdělování informací o svém zdravotním stavu sám! To platí i vůči rodinným příslušníkům pacienta (osobám blízkým).

Výslovný

- Ústní
- Písemný

Konkludentní

Informace o zdravotním stavu pacienta vyžádané orgány veřejné moci

Platí pravidlo, že i orgány veřejné moci včetně policie a soudů mohou informace o zdravotním stavu vyžadovat výhradně v případech, kdy jim to zákon výslovně umožní.

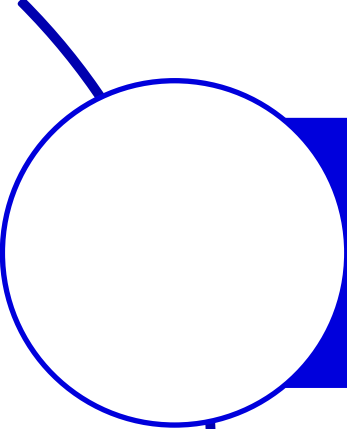
Samo o sobě nestačí, že např. policista přijde do nemocnice a ptá se na zdravotní stav pacienta (typicky u úrazů zapříčiněných druhou osobou).

Oznamovací povinnost

Úplně každý (nikoliv jen zdravotnický pracovník) je povinen oznámit Policii České republiky skutečnost, že na někom byl spáchán trestný čin týrání svěřené osoby nebo úmyslného těžkého ublížení na zdraví (tj. vážného zranění).

U dětí je v určitých případech nutno informovat orgán sociálně právní ochrany dětí (tzv. OSPOD).

Zapamatujte si!

Zdaleka ne každý, kdo se zajímá o zdravotní stav pacienta, má na tyto informace nárok!

To platí jak pro rodinné příslušníky pacienta, tak i orgány veřejné moci.

MUNI
MED

Sankce za neoprávněné porušení mlčenlivosti

Trestně právní sankce

Bude potrestán, kdo, byť i z nedbalosti, poruší povinnost mlčenlivosti tím, že neoprávněně zveřejní, sdělí nebo zpřístupní třetí osobě osobní údaje získané v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce, a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají

- Až tři léta nebo zákaz činnosti

Správní sankce

Porušení povinností poskytovatele plynoucí ze Zozs

- Pokuta až 1.000.000,- Kč

Porušení povinností poskytovatele plynoucí ze zákona na ochranu osobních údajů

- Pokuta až 5.000.000,- Kč (po připravované novele bude i několikanásobně vyšší)

Soukromoprávní postihy

Pracovněprávní postihy

- I okamžité zrušení pracovního poměru

Vystavení se riziku podání žaloby

- Náhrada nemajetkové újmy

Disciplinární postih

Kárná (disciplinární) ochrana soukromí v podobě postihování porušení mlčenlivosti. Flagrantní porušení dokáže být důvodem pro odnětí profesní licence.

MUNI
MED

Zdravotnická dokumentace

Předpisy vztahující se ke ZD

Vyhláška o zdravotnické dokumentaci

- *minimální obsah jednotlivých částí ZD*
- *součástí ZD*
- *zásady pro uchování ZD*
- *postup při jejím vyřazování a zničení po uplynutí doby uchování*
- *doby uchování ZD*

Občanský zákoník

- *Poskytovatel vede záznamy o péči o zdraví, z nichž musí být zřejmé údaje o zdravotním stavu ošetřovaného a o poskytovatelově činnosti, včetně podkladů osvědčujících správnost těchto údajů, v rozsahu nezbytném pro poskytování řádné péče o zdraví. Záznamy poskytovatel uchová tak dlouho, jak to vyžaduje potřeba odborné péče*
- *K záznamům poskytovatel podle svého uvážení připojí i podklady a vyjádření, které mu popřípadě odevzdal ošetřovaný nebo příkazce.*
- *Do záznamů poskytovatel vždy poznamená, kdo do nich nahlížel*

Další právní předpisy a ZD

- *o specifických zdrav. Službách*
- *o veřejném zdravotním pojištění*
- *o ochraně veř. Zdraví*
- *transplantační zákon*

Vedení zdravotnické dokumentace

Soubor informací vztahujících se k pacientovi, o němž je vedena

Povinnost vedení zdravotnické dokumentace

Výjimky z vedení ZD

- *Při poskytování zdravotních výkonů v rámci preventivní péče mimo zdravotnické zařízení není poskytovatel povinen vést zdravotnickou dokumentaci.*
- *Mimo zdravotnické zařízení mohou být poskytovány zdravotní výkony v rámci preventivní péče zaměřené na předcházení onemocnění a jeho včasné rozpoznání, a to na základě povolení uděleného krajským úřadem.*

Obsah ZD

Identifikační údaje poskytovatele

Identifikační údaje pacienta

Pohlaví pacienta

Informace o zdravotním stavu pacienta, průběhu a výsledku poskytovaných ZS, dalších významných okolnostech

Rodinná, osobní, pracovní, sociální anamnéza

Údaje vztahující se k úmrtí pacienta

Další údaje podle ZZS / jiných právních předpisů

- Písemný souhlas s poskytnutím ZS
- Záznam o odmítnutí poskytnutí ZS
- Záznam o dříve vysloveném přání
- Záznam o souhlasu s poskytováním informací

Vedení zdravotnické dokumentace

V listinné podobě

V elektronické podobě

V kombinaci listinné a elektronické podoby
(souběžná)

Způsob vedení ZD

Průkazně, pravdivě, čitelně

Průběžně doplňována

Jednotlivé zápisy bez zbytečného odkladu

Opravy novým zápisem

MUNI
MED

Nahlížení do zdravotnické dokumentace

Kdo může nahlížet

- Zdravotničtí pracovníci
- Pacient
- Rodina, příbuzní, pozůstalí
- Studenti

"HELLO, IS THIS THE DOCTOR'S OFFICE?... THANK YOU FOR SENDING ME ALL THAT INFORMATION, BUT MY NAME ISN'T AMBER AND I'M PRETTY SURE I'M NOT PREGNANT!"

Zdravotničtí pracovníci

- osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání
- v přímé souvislosti s poskytováním zdravotních služeb
- v rozsahu nezbytně nutném pro výkon povolání
- z důvodu splnění úkolů podle Zozs nebo jiných právních předpisů
- při hodnocení správného postupu při poskytování zdravotních služeb

Pacient

- V přítomnosti zaměstnance pověřeného poskytovatelem
- Právo činit si výpisy nebo kopie

Rodina, příbuzní, pozůstalí

zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta

osoby určené pacientem, zákonným zástupcem
nebo opatrovník pacienta

osoby blízké zemřelému pacientovi:

- informace o zdravotním stavu pacienta, který zemřel, a informace o výsledku pitvy, byla-li provedena, včetně práva nahlížet do zdravotnické dokumentace vedené o jeho osobě nebo do jiných zápisů vztahujících se k jeho zdravotnímu stavu a pořizovat z nich výpisy nebo jejich kopie.
- zemřelý mohl tento přístup předem zakázat

Studenti a zdravotnická dokumentace

Osoby získávající způsobilost k výkonu povolání zdravotnického pracovníka mohou nahlížet do zdravotnické dokumentace v nezbytně nutném rozsahu pro potřebu výuky.

Pacient nahlížení studentů do jeho zdravotnické dokumentace může zakázat.

NE OPISY A VÝPISY (možné pouze s výslovným souhlasem pacienta)

Pořizování kopií

Zpravidla poskytovatel

- Oprávněn požadovat úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s pořízením výpisu
- V případě, že je zdravotnická dokumentace vedena pouze v elektronické podobě, má pacient nebo jiná osoba oprávněná podle § 65 Zozs právo nahlížet dálkovým přístupem nebo na pořízení její kopie na technickém nosiči dat, který si určí, nebrání-li tomu technické možnosti poskytovatele; to neplatí, požaduje-li listinnou podobu.

O každém pořízení učinit záznam (s výjimkou zdrav. pracovníka)

Zacházení se ZD

Uchovávání

Vyřazování

Zničení

Zákon o zpracování osobních údajů/GDPR

Povinnosti pro poskytovatele zdravotních služeb přijmout taková opatření, aby nemohlo dojít k neoprávněnému nebo nahodilému přístupu k osobním údajům, k jejich jinému neoprávněnému zpracování, jakož i k jinému zneužití osobních údajů.

Sankce při porušení povinností nakládání se ZD

- Poruší povinnost vést, uchovávat, nakládat se ZD dle ZZS
- Neumožní přístup a nahlížení do ZD oprávněným osobám uvedeným v ZZS
- Umožní nahlížet do ZD v rozporu se ZZS
- Nepořídí výpis / kopii ZD dle ZZS
- Neprovede záznam o nahlédnutí do ZD
- ZZS - pokuta až 500 tis. Kč / 100 tis. Kč
- GDPR - 20 mil euro (cca 500 mil Kč) – omezení zákonem

Sankce při porušení povinností nakládání se ZD

- Příslušný správní orgán může pozastavit nebo odejmout oprávnění k poskytování ZS
 - Poskytovatel nevede ZD
 - Poskytovatel vede ZD v rozporu s právními předpisy
- Občanský zákoník
 - Náhrada škody a nemajetkové újmy
 - Soud může rozhodnout o obrácení důkazního břemena ohledně prokazování (ne)splnění některého z předpokladů odpovědnosti za újmu (nález IV.ÚS 14/17)
- Trestní zákoník
 - Neoprávněné nakládání s osobními údaji
 - Neoprávněný přístup k počítačovému systému

MUNI
MED

Příklady – Mlčenlivost / Soukromí

Co se řeší v praxi

Předávání dokumentace mezi poskytovateli:

Může dát lékař pacientovi originál?

Může lékař předat jinému lékaři originál?

Jak by měl správně dokumentaci předat? Může prostřednictvím pacienta?

Je dokumentace lékaře nebo poskytovatele?

Co se řeší v praxi

Můžu sdělit výsledky vyšetření po telefonu?

Mění na tom něco určení bezpečnostního kódu?

A co sdělování výsledků e-mailem?

Kdy můžu sdělit výsledky někomu jinému než přímo pacientovi?

Takhle ne (zjištění ÚOOÚ)

Soukromý lékař smluvně zajišťující preventivní zdravotní péči pro strojírenskou firmu doporučil na základě lékařského vyšetření zaměstnancům firmy další odborná vyšetření. Doporučení na vyšetření (včetně diagnóz) předal nikoliv přímo svým pacientům, ale pro „urychlení“ hromadně jejich nadřízenému, aby ten předaná doporučení rozdál.

Soukromé lékařce byla na vlastní žádost krajským úřadem zrušena registrace její ordinace (nestátního zdravotnického zařízení). Lékařka měla povinnost předat zdravotnickou dokumentaci svých pacientů krajskému úřadu. Tuto povinnost nesplnila, protože majitel nebytových prostor, kde měla lékařka svou ordinaci, zdravotnickou dokumentaci z vyklizovaných místností nedopatřením odebral a spálil v kotli.

Soukromá lékařka má kartotéku se zdravotními kartami svých pacientů v čekárně před ordinací. Jako kartotéka slouží dřevěná registrační skříň se samostatnými zásuvkami, každá opatřená zámkem. Pacienti si stěžovali, že v průběhu ordinačních hodin nejsou zámkové zásuvky uzamčeny.

Paní Chutná

Paní Chutná pracuje v restauraci. Jednoho dne onemocněla nepříjemnou gynekologickou nemocí a musela zůstat na nemocenské. Její zaměstnavatelka, paní Zvědavá, se kterou má občas spory kvůli přístupu k zákazníkům (tvrdí, že by paní Chutná měla nosit kratší sukni), jí nevěřila, že je opravdu nemocná, a proto si zavolala k lékařce, která byla uvedena na neschopence. Zvedla to sestra a ta paní Zvědavé řekla, jakou nemocí paní Chutná trpí. Paní Chutná se to dozvěděla od svých kolegyň, které jí začaly radit, jak na tuto nemoc vyzrát.

Paní Chutná

Porušila sestra lékařské tajemství?

Za jakých okolností by ho bývala byla neporušila?

Paní Chutná

Sestra lékařské tajemství porušila, neboť jednou z povinností poskytovatele zdravotních služeb, jímž se, v souladu s § 2 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, myslí rovněž zdravotní sestra, je dle § 51 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, povinnost zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb.

Takovéto informace by sestra mohla paní Zvědavé poskytnout pouze za předpokladu, že by paní Zvědavá byla paní Chutnou určena jako osoba, jíž informace o jejím zdravotním stavu mohou být sdělovány (§ 33 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách).

Paní Chutná

Porušila paní Zvědavá povinnou mlčenlivost?

Paní Chutná

Paní Zvědavá lékařské tajemství neporušila. Povinnost zachovávat lékařské tajemství přísluší dle § 51 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb. Pouze poskytovatelům zdravotních služeb, mezi něž ona nepatří. Chybu vedoucí k porušení lékařského tajemství udělala pouze zdravotní sestra a žádnou roli zde v odpovědnosti paní Zvědavé nehraje fakt, že ona položila otázku.

MUDr. Přívětivý

Pacient umíral ve zdravotnickém zařízení na leukémii a určil svou manželku jako osobu, která je oprávněna být lékaři informována o jeho zdravotním stavu. Manželka však o něho v průběhu hospitalizace neprojevovala zájem a při jedné příležitosti pan doktor pacienta poučil o právu odvolat své určení. Pacient tedy odvolal udělení svolení k informování manželky, její informování výslovně zakázal. Brzy poté se jeho zdravotní stav zhoršil natolik, že pacient upadl do bezvědomí. Vtom přišla do nemocnice pacientova manželka a žádala informace. Pan doktor Přívětivý jí však informace odmítl poskytnout, což se neobešlo bez slovního incidentu. Několik dní nato pacient zemřel a jeho manželka se dožadovala kopie zdravotnické dokumentace. Pan doktor Přívětivý ji tuto dokumentaci odmítl vydat.

MUDr. Přívětivý

Postupoval doktor správně, když odmítl poskytnout informaci poprvé?

MUDr. Přivětivý

Vycházíme-li z předpokladu, že pacient učinil odvolání svolení a následné zakázání informování manželky ve stavu, který mu tyto úkony platně učinit dovoloval, byl postup lékaře správný. V souladu se zákonem musí lékař přání pacienta neposkytovat určité osobě informace o jeho zdravotním stavu vyhovět, byť by to byla i osoba blízká. Dle zadání příkladu nic nenapovídá tomu, že lékař na pacienta vyvíjel nátlak, což by způsobilo neplatnost jednání pacienta.

MUDr. Přívětivý

Postupoval správně, když nevydal kopii zdravotnické dokumentace?

MUDr. Přivětivý

Rozhodující pro tuto odpověď je rozsah, ve kterém provedl pacient určení manželky jako osoby, která má být informována o jeho zdravotním stavu, a rozsah, v jakém následně toto určení zrušil. Dle znění § 33 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, lze dovodit, že pacient může určit, že vybraným osobám budou poskytovány pouze některé informace, a pokud budou moci být informovány, neznamena to a priori i svolení s nahlížením do zdravotnické dokumentace, které musí být uděleno výslovně. Pokud pacient spolu s prostým poskytováním informací zakázal rovněž nahlížení do zdravotnické dokumentace, činil lékař správně, když ji manželce nezpřístupnil, neboť zákaz platí i po smrti pacienta, jak praví § 65 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 33 odst. 4 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách.

MUDr. Přivětivý

A co další osoby? Komu mohou být informace o zdravotním stavu pacienta poskytnuty?

MUDr. Přivětivý

Na rozdíl od manželky, jejíž přístup k dokumentaci je až na výjimky znemožněn, se k dokumentaci pacienta po jeho smrti mohou dostat osoby jím výslovně určené dle § 65 odst. 1 písm. b) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, a ostatní osoby blízké dle § 65 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 33 odst. 4 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách.

Paní Sklenářová

Paní Sklenářová v mládí prožila těžké životní období spojené se závislostí na návykových látkách. Před lety se svou situací rozhodla řešit a úspěšně absolvovala protidrogové léčení. Tuto informaci posléze sdělila svému praktickému lékaři, který ji zaznamenal do zdravotnické dokumentace. Původně se nedělo nic zvláštního, nicméně později ji tato informace, objevující se ve výpisech ze zdravotnické dokumentace, začala činit komplikace. Především má paní Sklenářová za to, že několikrát stála informace o její závislosti a léčení objevující se ve výpisu z dokumentace za neúspěchem při hledání zaměstnání. Z těchto důvodů by Paní Sklenářová chtěla, aby byla tato informace z její zdravotnické dokumentace vymazána.

Paní Sklenářová

Je možné informaci o její drogové závislosti ze zdravotnické dokumentace vymazat?

Paní Sklenářová

Zdravotnická dokumentace musí být dle § 54 odst. 2 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, vedena úplně, pravdivě a čitelně. Pokud Váš zdravotní stav uvedený v dokumentaci souhlasí se skutečností, neexistuje nárok na odstranění takového záznamu.

Účelem existence možnosti odstranění informací z dokumentace nebo jejich oprav je zamezení výskytu nepravdivých či technicky špatně zaznamenaných skutečností.

Z pouhého důvodu, že uchovávání této informace ve zdravotnické dokumentaci může negativně působit ve společnosti, tak není možné danou informaci odstranit. Ad absurdum by takto pacienti mohli požadovat odstranění informací o léčbě rakoviny a jiných nemocech, čímž by samotná podstata zdravotnické dokumentace pozbyla smyslu.

Paní Sklenářová

Existuje jiný způsob, jak tuto část minulosti pro účely zaměstnání „utajit“?

Paní Sklenářová

Posouzení zdravotního stavu za účelem zjištění zdravotní způsobilosti uchazeče o zaměstnání provádí zaměstnavatelem určený lékař, který je, s pomocí zjištění všech relevantních skutečností, povinen posoudit zdravotní stav uchazeče a sepsat o něm posudek. K zaměstnavateli se následně dostane nikoliv samotný výpis či kopie zdravotnické dokumentace, ale posudek lékaře, v němž je obsaženo hodnocení, zda je dotyčný uchazeč o zaměstnání schopen konkrétní práci vykonávat nebo ne (eventuálně jestli je schopna ji vykonávat s nějakou podmínkou). Na jednu stranu se sice, jak bylo uvedeno v první odpovědi, daný údaj ze zdravotnické dokumentace vypustit nedá, na stranu druhou by se však ve výsledném posudku, který obdrží zaměstnavatel, neměl objevit.

Opletalovi

Paní Opletalová a její muž chodili se svou dcerou do poradny k dětskému lékaři MUDr. Smělému. MUDr. Smělý nevyhověl žádosti manželů Opletalových, aby bylo posunuto započítání očkování tzv. hexavakcínou do pozdějšího věku dcery a přesvědčil je, aby byla vakcína podána ve věku 3 měsíců dcery. U dcery došlo následně k výskytu nežádoucí reakce a rodiče se rozhodli změnit pediatra. Na základě doporučení si našli nového pediatra a požádali ho o přijetí dcery do péče. Současně požádali MUDr. Smělého, aby jim předal originál zdravotnické dokumentace dcery. MUDr. Smělý odmítl vydat originál a předal jim pouze tzv. výpis z dokumentace, který obsahoval nejdůležitější skutečnosti týkající se péče o dceru.

Opletalovi

Byl postup doktora Smělého v pořádku?

Opletalovi

Tento postup byl v pořádku, neboť zákon lékaři nepřikazuje, aby pacientovi či jeho zákonným zástupcům předal originál dokumentace. Jak praví § 45 odst. 2 písm. g) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, poskytovatel zdravotních služeb je povinen předat jiným poskytovatelům informace o zdravotním stavu pacienta, které jsou nezbytné k zajištění návaznosti dalších zdravotních služeb. Tyto podmínky splňuje buď kopie dokumentace, nebo i pouhý výpis z ní, pokud obsahuje všechny nutné informace. Bližší specifikaci výpisu ze zdravotnické dokumentace přináší vyhláška č. 98/2011 Sb., o zdravotnické dokumentaci. Naopak originál zdravotnické dokumentace by s pacientem neměl k novému ošetřujícímu lékaři putovat vůbec a měl by setrvat u minulého ošetřujícího lékaře, kterému příloha č. 3 vyhlášky č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci, přikazuje uchovávat originální lékařské záznamy ještě 10 let po ukončení péče a poté je skartovat.

Opletalovi

Jak se mohou rodiče dostat k informacím ze zdravotnické dokumentace?

Opletalovi

Rodiče se k informacím obsaženým ve zdravotnické dokumentaci dostanou stejným způsobem jako samotný pacient – jejich dítě. Dle § 65 odst. 1 písm. a) mohou do zdravotnické dokumentace nahlížet nejen pacienti, ale také jejich zákonní zástupci. Totéž platí o právu pořizovat z ní výpisy a kopie.